

El llenguatge

Rius 47/VIII/1938

femenins

Es tendeix força generalment a creure que tots els rius són masculins: dit més exactament, que tots els noms propis dels rius del nostre país són noms del gènere masculí. Però cal recordar que no és pas així: la majoria són del masculí però també n'hi ha del femení. Llegim, encara, en un bell llibre editat recentment: «el Muga», «el Tordera», «el Garona»... Però en realitat es tracta de la Muga, la Tordera, la Garona...

Heus ací la llista dels rius femenins del nostre país, si més no, dels més coneguts i importants: la Garona, la Noguera Pallaresa i la Noguera Ribagorçana (amb les altres Nogueres afluent: la Noguera de Tor, etc), la Valira, la Tordera, la Muga i la Tet. Tal com s'esdevé amb certs noms comuns, també n'hi ha algun que pot pertànyer als dos gèneres: el Daró o la Daró, que és el riu de la Bisbal. Cal remarcar que al costat de la Tet hi ha el Tec, cosa que origina algunes vegades les lògiques confusions. La Tet és el riu del Conflent, al nord del Canigó, i el Tec el que discorre pel Vallespir, al sud del gran massís. Verdaguier, al seu poema, els esmenta degudament: «lo Tec, la Tet, l'Agli».

Com és lògic, l'article —tant del masculí com del femení— s'elimina quan fem precedir el nom propi pel nom genèric riu. Així com diem el riu Llobregat, el riu Segre, diem també el riu Tordera, el riu Muga, etc. Pel que fa a la concordança dels adjectius, cal tenir en compte el nom del qual depenen gramaticalment. Així: la Garona, impetuosa i riallera, però el riu Garona, impetuós i rialler.

Resta un cas del qual no tenim informació suficient: l'Anoia. Què diu la gent de la seva conca: l'Anoia baixa brut o l'Anoia baixa bruta? Creiem que es tracta d'un ús vacil·lant, tant més que es considera força sovint l'Anoia com una riera. Al llibre de Jaume Raventós La vida al camp (Memories d'un cabaier llegim la frase següent: «Aquesta Anoia llunatic!» És a dir, «aquesta» i «llunatic», inconseqüència gramatical que tant pot ésser una simple errada com un reflex d'aquest ús vacil·lant a que ens hem referit.

Albert Jane